

DARBS TAPIS AR VALSTS KULTŪRKAPITĀLA FONDA ATBALSTU

HERMANIS PAUKŠS

“MUITNIEKA MĀJA”
(parodija 2 cēlienos)

DARBOJAS:

ARMANDS – MUITAS DIENESTA KAPTEINIS

MUDĪTE – VIŅA SIEVA

MĀRĪTE – VIŅA SEKRETĀRE

PROFESORS*

KILLERS*

ADAMAITIS*

LAIMDOTA - ŽURNĀLISTE

KLĀVS – VIŅAS DRAUGS

MINISTRS*

MINISTRA PAVADOŅI*

*** PĒC AUTORA IECERES, MINISTRU SPĒLĒ TAS PATS AKTIERIS, KAS ADAMAITI, BET VIŅA PAVADOŅUS – TIE PAŠI AKTIERI, KAS PROFESORU UN KILLERU.**

1. CĒLIENS

1. aina

ARMANDA KABINETS. ARMANDS STRĀDĀ. IENĀK SEKRETĀRE.

Sekretāre. Kapteiņa kungs, jums apmeklētājs.

Armands. Apmeklētājs? Vai tad mans pieņemšanas laiks nav jau beidzies?

Sekretāre. Jā, protams, ir beidzies, bet šis kungs ir ļoti uzstājīgs – viņam esot steidzami ar jums jārunā.

Armands. Kādā jautājumā? Kas ārkārtējs gadījies?

Sekretāre. Vai tas ir kas ārkārtējs, nudien nezinu. Jautājums esot konfidenciāls, tāpēc viņš kategoriski atteicās man to atklāt.

Armands. Ak tā? Un kā tad to uzstājīgo sauc? Vai varbūt pat savu vārdu viņš atteicās jums atklāt?

Sekretāre. Es nemaz neprasīju. Tam nebūtu jēgas. Jo viņa vārdu es tāpat jau zinu.

Armands. Ak tā? Un kurš tad tas ir? Vai arī man viņa vārds būtu zināms?

Sekretāre. Protams. Lai gan, taisnību sakot, – tas, ko es zinu, ir nevis viņa vārds, bet iesauka...

Armands. Labi, Mārīt, – nevelciet garumā – man vēl daudz darba!

Sekretāre. Šis apmeklētājs mums visiem ir labi pazīstams kā Profesors.

Armands. Profesors?!...

Sekretāre. Jā, kapteiņa kungs – vai tad jūs viņu nepazīstat?

Armands. Es? Nepazīstu Profesoru? Es taču jau otro gadu viņu mediju!

Sekretāre. Kāpēc tad brīnāties?

Armands. Kā lai nebrīnās, ja pēkšņi viņš pats pie manis ir atnācis! Interesanti. Ko tas varētu nozīmēt?

Sekretāre. Varbūt vienkārši likt viņu nekavējoties apcietināt?

Armands. Nē, Mārīt... apcietināt mēs viņu diemžēl nevaram... Trūkst pierādījumu... Un jūs to zināt ne sliktāk kā es... Bet tas, ka Profesors pats ir atnācis... Ko viņš varētu no manis gribēt?

Sekretāre. Vai baidāties, ka jums draud briesmas, kapteiņa kungs?

Armands. Es, mīlo Mārīt, ne no kā nebaidos. Muitniekiem vienmēr draud briesmas. Bet to mēs labi apzināmies vēl pirms šī dzīves ceļa izraudzīšanās.

Sekretāre (pasmaida). Jā, protams.

Armands. Labi – aiciniet viņu iekšā. Paklausīsimies, kas šim bandītam mums sakāms. Ne jau katru dienu muitniekus apmeklē kontrabandistu līderi.

Sekretāre. Jā, kapteiņa kungs. Ja kas – jūs jau zināt – es esmu tepat blakus!

Armands (pasmaida). Protams, Mārīt, – es zinu. Un ieslēdziet noklausīšanās ierīces.

Sekretāre. Klausos, kapteiņa kungs!

SEKRETĀRE AIZIET, PĒC BRĪŽA IENĀK PROFEORS.

Armands. Ko es redzu! Kādi ļaudis! Pats Profesors ir atļāvies mūs apciemot! Tiesa gan, jau pēc pieņemšanas laika beigām, bet es ceru, ka iemesls ir pietiekami svarīgs?

Profesors. Bez pietiekami svarīga iemesla, kapteiņa kungs, es nekādā gadījumā nebūtu uzdrošinājies tik svarīgu valsts amatpersonu traucēt, turklāt vēl, kā jau jūs pats pareizi atļāvāties aizrādīt, – pēc pieņemšanas laika beigām.

Armands. Nu tad piesēdieties tur uz tā krēsla, augsti godātais kontrabandista kungs, un klājiet vaļā visu, ko vēlaties man teikt!

Profesors. Patiecos, kapteiņa kungs. (Apsēžas.) Es nojaušu, ka man uzreiz vajadzēja nākt pa taisno pie jums, kapteiņa kungs, un lūdzu piedošanu, ka tieši tā arī nerīkojos, bet... saprotiet pats – mēs vienkārši ievērojām hierarhiju.

Armands. Kādi jūs?

Profesors. Nojaušat. Nav vērts saukt vārdā to, kas tāpat jau no konteksta ir saprotams. Bet ne par to ir runa. Cik jūs gribat?

Armands. Jums – vismaz piecpadsmit gadus.

Profesors. Ar tādām lietām gan nejokojiet, kapteiņa kungs. Ja kontrabandisti tiks sasēdināti cietumos, no kā tad jūs pārtiksiet? Valsts taču nav spējīga muitu pienācīgi uzturēt.

Armands. Interesanta doma.

Profesors. Interesanta? Nebūt ne. Drīzāk jau triviāla. Banāla. Bet jūs te patiešām esat ierīkojis tādu sistēmu, ka jūsu padotos mums uzturēt vairs nav jēgas. Gribat visu sev. Nu ko – spēcīgam vadonim uz to ir tiesības. Mēs respektējam jūsu vēlmi. Tāpēc es atnācu vienoties par cenu.

Armands. Par cenu... Nu labi... Mana cena ir – visa jūsu tīkla labprātīga padošanās valsts varas iestādēm.

Profesors. Atkal jokojat?

Armands. Nebūt ne, Profesor, – nebūt ne. Tas ir vienīgais, par ko jūs varat ar mani vienoties. Ir vēl uz Latvijas robežām arī neuzpērkami muitnieki, lai kā jūs tas pārsteigtu.

Profesors. Tas mani patiešām pārsteidz. Vēl jo vairāk tāpēc, ka jūsu māja nu itin nemaz neizskatās pēc muitnieka cienīga mitekļa. Bet, ja runājam par mūsējiem, – tad pat pēdējais šestaks uzskatītu zem sava goda tādā dzīvo. Vai jūs par savu ģimeni nemaz nepadomājat, kapteiņa kungs? Kaimiņi taču uz jūsu sievu un bērniem ar pirkstiem rāda! Vai saprotat, ko jūt jūsu atvasītes, kad klasesbiedri par viņiem diendienā atklāti ņirgājas – muitnieka bērni, bet dzīvo kā kaut kādu tur kinorežisoru vai rakstnieku plukatas.

Armands. Manus bērnus, Profesor, lieciet mierā. Un manu māju arī. Ne jau nu jūs mani mācīsiet, kā Latvijas muitniekam ir jādzīvo. Ja nebūtu tādu kā jūs un jums līdzīgie, es un citi Latvijas godīgie iedzīvotāji jau sen varētu gan savus bērnus piedienīgāk apģērbt un labāk pabarot, gan pieklājīgākos mitekļos apmesties.

Profesors. Piedodiet, kapteiņa kungs, par zināmu, hm... pārdrošību... tomēr jāatzīst, ka jūsu uzskati par sabiedrībā notiekošajiem procesiem ir visai ideālistiski... Es nenoliedzu, ka ar laiku situācija patiešām mainīsies un pamazām jau arī

mainās... Tomēr mēs vienmēr dzīvojam tieši un tikai konkrētajā situācijā, un katra saprātīga cilvēka uzdevums ir tai pielāgoties... Arī mēs, kad pienāks īstais brīdis, protams, nekavējoties vai, pareizāk sakot, pakāpeniski pāriesim uz legālu darbību un kļūsim par oficiāliem un sabiedrībā cienītiem biznesmeņiem, bet pagaidām tas vēl ir pārlieku neizdevīgi. Tāpēc iesaku arī jums ar reālistiskāku skatienu novērtēt konkrēto vēsturisko situāciju un ņemt vērā citu jūsu kolēģu spēju pareizi pielāgoties apstākļiem. Ne es, ne jūs taču neesam vainīgi, ka dzīvojam tieši šodien. Mūsu bērni taču grib ēst jau šodien. Mūsu sievas taču grib skaisti ģērbties un labi izskatīties jau šodien. Mēs visi gribam dzīvot cilvēka cienīgos apstākļos jau šodien. To negribēt taču ir visīstākā patoloģija. Vai jūs man nepiekrītat, kapteiņa kungs?

Armands. Jūsu noziedznieku filozofija, Profesor, man nav pieņemama kaut vai tā vienīgā iemesla dēļ, ka es neesmu noziedznieks. Līdz ar to arī mana pasaules uztvere balstās uz pavisam citiem apsvērumiem, mērķiem un ideāliem. Un jūsu demagoģija mani nesamulsinās kaut vai tāpēc vien, ka tā ir domāta zemākam intelekta un morāles līmenim. Mani, Profesor, jums uzpirkt neizdosies. Tā arī pasakiet visai tai savai bandai un kontrai! Ja tas ir viss, kāpēc esat nācis, tad varat tagad mierīgi doties atpakaļ uz savu villu, no kuras jums agri vai vēlu tik un tā reiz nāksies izvākties, lai apmestos kontrabandistam nesalīdzināmi piemērotākā vietā, un atcerieties uz visiem laikiem – mans zelts ir mana tauta, mans gods ir viņas gods! Kurš to teica?

Profesors. Blaumanis. Mani ar citātiem neiegāzīsiet, kapteiņa kungs. Es esmu latviešu literatūras speciālists. Novocojis teiciens, starp citu. Gan jau jūs pats par to pārliecināsieties, kapteiņa kungs! Nu... žēl, ka tā... (Pierceļas.) Atļausiet pagaidām atvadīties, kapteiņa kungs?

Armands. Atvadīties.

Profesors. Uz redzēšanos, kapteiņa kungs.

Armands. Uz drīzu redzēšanos, Profesor.

Profesors. Es ļoti ceru, kapteiņa kungs. (Prom.)

IENĀK SEKRETĀRE.

Sekretāre. Es visu dzirdēju, kapteiņa kungs.

Armands. Nelietis!... Kā viņam vispār varēja ienākt prātā doma kaut ko tādu man piedāvāt!... Redz taču, kādā mājā es dzīvoju!

Sekretāre. Jā, tā ir nožēlojamākā mājele visā ciemā, kapteiņa kungs.

Armands. Varbūt arī jūs domājat, ka ir manis necienīgi tā dzīvot?

Sekretāre. Nē, es lepojos, ka mans priekšnieks dzīvo tādā mājā, kapteiņa kungs! Un lepotos vēl vairāk, ja visi mani kolēģi dzīvotu tādās.

Armands. Drīz dzīvos.

Sekretāre. Es par to nešaubos, kapteiņa kungs. Jūs esat tik satraukts. Šādā stāvoklī jūs nedrīkstat pārrasties mājās. Jūsu ģimenei jau tāpat nav viegli. Vai atļausiet jūs nedaudz nomierināt. (Pieiet pie Armanda un noskūpst viņu.)

Armands. Ak, Mārīt... kā jūs gan protat mierināt...

2. aina

NORMĀLA ISTABA STANDARTA DZELZBETONA DAUDZSTĀVU DZĪVOJAMĀ MĀJĀ. LAIMDOTA, ATLAIDUSIES UZ DĪVĀNA LASA. IENĀK KLĀVS, TĒRPIES HALĀTĀ, SLAUCĪDAMS DVIELĪ TIKKO MAZGĀTOS MATUS.

Klāvs. Ko tu tur lasi?

Laimdota. Muitas noteikumus.

Klāvs. Kam tev tie?

Laimdota. Gatavojos rakstīt par vienu muitnieku. Nevēlos viņa priekšā izgāzties. Tāpēc arī lasu visu, ko vien varu dabūt, par muitu un tās darbību.

Klāvs. Atkal par muitnieku mājām?

Laimdota. Starp citu – jā.

Klāvs. Apnicis jau.

Laimdota. Šis ir neparasts gadījums. Samērā augsta ranga muitnieks, bet dzīvo vissliktākajā mājā savā ciemā.

Klāvs. Tad gan. Acīmredzot īpaši slīpēts. Uz āru savu bagātību neizrāda. Droši vien visu noslēpis kādā Šveices bankā.

Laimdota. Man arī tādas aizdomas radās.

Klāvs. Gribi tās pārbaudīt?

Laimdota. Jā.

Klāvs. Tikai neguli ar viņu.

Laimdota. Esi greizsirdīgs?

Klāvs. Nē – tikai mazliet mulķīgi jūtos, kad tu guli ar visiem vīriešiem pēc kārtas, ko intervē. Un dažreiz ar sievietēm arī.

Laimdota. Izbeidz! Un nepārspīlē! Tu labi zini, ka es guļu ar intervējamo tikai tad, ja citādi no viņa informāciju nekādi nav iespējams izdabūt! Tev nav iemesla man to pārnest. Tas nav personiski. Tas ir tīri profesionāli un nekas vairāk! Tu labi zini, ka mīlu es tikai tevi.

Klāvs. Un tu ceri, ka no šī muitnieka tu varēsi iegūt informāciju bez pārgulēšanas?

Laimdota. Bet, Klāv... kā gan es iepriekš varu to zināt? Labāk pasaki, kad tu pats mums uzcelsi māju. Citādi – celtniecības inženieris, bet dzīvo tipveida daudzstāvu nama krātiņā...

Klāvs. Es neesmu vainīgs, ka ap katru manis ceļamo objektu izvēršas skandāli un firma cieš zaudējumus. Tāpēc arī nespēju mājas celšanai naudu nopelnīt.

Laimdota. Nevajag tikai privātajiem celt. Vajag mēģināt arī valsts vai pašvaldības pasūtījumus dabūt. Vismaz kādu hokeja halli, ja ne vairāk...

Klāvs. Arī valsts pasūtījumu mums ir, cik uziet. Vai tu domā, ka ar tiem ir labāk? Kamēr ar vienu valdību vienojies, tikmēr nāk jau cita un iepriekšējās valdības norunāto sāk apstrīdēt. Pacieties vēl mazliet. Eiropas Savienībā tomēr esam, gan jau ar laiku kaut kas patiešām varbūt mainīsies.

Laimdota. Pacietīšos. (Noskūpsta Klāvu.) Un nedusmojies. Bet tu nepārmet man, tad arī es tevi nekaitināšu. Labi?

Klāvs. Labi jau labi – es centīšos... (Skūpsta Laimdotu.)

3. aina

PIRTS IEKŠTELPAS. PROFESORS, KILLERS UN ADAMAITIS ATPŪŠAS.

Killers. Nu što, rebjata?

Profesors. Killer, neaizmirsti, ka tu dzīvo Latvijā un būtībā esi Latvijas patriots, tāpēc pacenties vismaz manā klātbūtnē runāt latviski.

Killers. Labi jau labi, Profesor... Pats zini, ka es kautrējos par savu latviešu valodas izrunu...

Profesors. Nekautrējies. Ja būs nepareizi, es tevi taktiski palabošu. Citādi tu nekad neiemācīsies pareizi runāt latviski.

Killers. A nafig man tas vajadzīgs, ja es pilsonību jau sen esmu nopircis!

Profesors. Ne jau pilsoņa pase ir noteicošais, Killer... Noteicošais ir patriotisms!

Killers. A es jau tāpat esmu Latvijas patriots! Tikai tām partijām, kuras Latvijas neatkarību atbalsta, ziedoju!

Profesors. Un latviski pareizi ir sacīt "bet", nevis "a".

Killers. Tu beidz man piesieties, Profesor! Labāk paklausies pa televizoru, kā paši latvieši runā! Ja es iemācīšos runāt pēc taviem likumiem, tad neviens neticēs, ka es esmu īsts latvietis un Latvijas patriots!

Adamaitis. Beidziet muldēt un ķeramies pie lietas! Es, piemēram, esmu Lietuvas patriots, bet nemaz ar to nelielos! Labāk pastāsti, kā tev tur, Profesor, gāja pie kapteiņa, – vai izdevās kaut ko sarunāt?

Profesors (nopūšas). Neizdevās, mīlais Adamaiti. Nekas neizdevās. Ciets kā krams. "Mans zelts ir mana tauta," saka.

Adamaitis. Tā arī saka?

Profesors. Jā, tieši tā arī saka – vārds vārdā.

Killers. Nu tad ko?

Adamaitis. Tad jau neko... Tad jau laikam tiešām nekas cits neatliks... Ja pats Profesors nespēj ar viņu neko sarunāt... Vai esi gatavs, Killer?

Killers. Vienmēr gatavs! Tfu, nē – tagad taču jāsaka citādi... Nu, kā tur bija?... Ā – atcerējos – gods kalpot Latvijai!

Adamaitis. Nu jau tu gan kalpo visai Eiropas Savienībai.

Killers. A man vienalga – ka tik kalpot!

Profesors. Rāmāk, mani kungi, rāmāk! Nestrēbsim karstu. Ar to, ka mēs viņu novāksim, nekas nebūs līdzēts. Valdības ik pa brīdim mainās. Varbūt tiešām kādi godīgi idioti pēkšņi nejauši nāk pie varas. Šādu iespēju, lai cik tā niecīga šķistu, simtprocentīgi izslēgt mēs pagaidām tomēr vēl nevaram. Ieliks kapteiņa vietā kādu vēl nepieejamāku. Ko tad mēs darīsim?

Killers. Jā, Adamaiti, – ko tad mēs darīsim?

Profesors. Kapteinis vismaz parunāja ar mani. Bet, ja ieliks tādu, kas pat runāt atteiksies?

Adamaitis. Priekšlikumi?

Killers. Jā, patiešām – kādi būtu priekšlikumi?

Profesors. Vienīgā izeja – sakompromitēt. Turklāt tā, lai nebūtu iemesla kapteini noņemt, bet lai viņš pats tomēr pietiekami labi saprastu, ka jokot ar mums nedrīkst.

Adamaitis. Idejas?

Killers. Jā – kādas būtu idejas, Profesor?

Profesors. Kā būtu, ja mēs uzceltu viņam māju?

Killers. Bez problēmām.

Adamaitis. Nu un tad?

Killers. Jā, Profesor, patiešām – un kas tad būs, ja mēs viņam uzcelsim māju?

Profesors. Klausieties uzmanīgi! Mēs uzcelsim viņam trīsstāvu villu tās noplukušās būdeles vietā, bet kapteinis lai pēc tam tad pamēģina kādam pierādīt, ka viņš tomēr ir godīgs muitnieks! Sakompromitēts viņš būs kā likts. Bet, no otras puses – to, ka viņš par šo māju ir sniedzis mums kādus pakalpojumus, arī neviens nevarēs pierādīt, jo šādu pakalpojumu vienkārši nav! Nav pierādījumu, nav pamata noņemt no amata, bet aizdomu ēna pār viņu nogulsies šā vai tā, un ēnā jau ar katru šo to var sarunāt.

Killers. Nav slikti, ko? Profesoram laba baška!

Profesors. Nevis baška, bet galva, godātais Killer.

Killers. A man vienalga – galva vai baška – varu noraut gan vienu, gan otru!

Profesors. Ne jau par to ir runa, draugs! Ne jau par to, bet par latviešu valodas tīrību!

Killers. Ā – nu tad gan...

Adamaitis. Nu labi – pieņemsim, ka mums patiešām izdosies viņu kaut kā sakompromitēt... bet kur ir garantija, ka viņš pēc tam pats no sava amata neatkāpsies? Rau, Eiropas Savienībā taču tagad esam, un tur ir pieņemts, ka sakompromitētie politiķi no saviem amatiem nekavējoties atkāpjas – ir viņi pie vainas patiesībā vai nav!

Profesors. Ak, godātais Adamaiti... Vai tad tu nezini, ka Eiropas Savienība nav nekāds tautību sakausējama katls kā, teiksim, kaut vai tā pati Amerika? Eiropa taču vairākkārtīgi ir uzsvērusi, ka tai svarīgākais ir katras valsts unikalitāti Savienības sastāvā saglabāt! Un kāda ir Latvijas unikalitāte? Tāda, ka sašmucējies cilvēks pie mums pat tad, ja viņu ar tiesas spriedumu par vainīgu atzīs, no sava amata labprātīgi neatkāpsies, bet ar zobiem un nagiem līdz pat pēdējam elpas vilcienam pie tā turēsies!

Killers. Jā, Adamaiti, – Profesoram taisnība. Neatkāpsies taču! Ar zobiem un nagiem turēsies! Līdz pat Eiropas Cilvēktiesību tiesai cīnīsies! Tā tradīcija mums ir tikpat nesalaužama kā kora dziedāšana un latvju dainas! Vai tad ne?

Adamaitis. Nu labi – pieņemsim. Bet uzcelt villu... Kā tad mēs to dabūsim gatavu? Tā jau nu kapteinis tev ļaus uz savas zemes villu būvēt...

Killers. Arī pareizi! Neļaus taču! Ko teiksi, Profesor?

Profesors. Bet mēs jau nemaz to atļauju viņam neprasīsim. Uzcelsim tāpat. Bez viņa piekrišanas. Veco būdu nojauksim, bet tās vietā – jaunu villu uzcelsim.

Adamaitis. Bet kā tad tu to praktiski izdarīsi, profesor?

Killers. Jā, Profesor, – praktiski kā tu to izdarīsi? Teorētiski skaidrs, teorētiski ir vienkārši – teorētiski mēs viņam kaut bibliotēku varam tūlīt pat uz tās zemes uzcelt!

Profesors. Elementāri, mani zēni, – nogaidīsim brīdi, kad kapteinis ar visu savu ģimeni kaut kur aizbrauc, savāksim brigādi, veco būdu nojauksim, jaunu uzcelsim, un, kad kapteinis atgriezīsies, – tad jauna, eleganta trīsstāvu villa ar diviem baseiniem un džakūzi jau stāvēs viņa vecās būdas vietā.

Adamaitis. Cik ātri tad tu to domā izdarīt, Profesor, ja kapteinis augstākais uz divām dienām aizbrauc tepat uz Rēzekni pie savas sievasmātes ciemos? Sestdienā izbrauc, bet svētdien jau ir atpakaļ. Tātad droši mūsu rīcībā faktiski ir tikai viena nakts!

Killers. Pa vienu nakti tu trīsstāvu villu neuzbūvēsi, Profesor...

Profesors. Es ne. Bet liela, labi organizēta celtniecības speciālistu brigāde... labākie no labākajiem... ja visi materiāli un tehnika ir jau turpat tuvumā sagatavota... un darbi iepriekš pa sekundēm pareizajā secībā saplānoti...

Adamaitis. Tā nu ir zinātniskā fantastika, Profesor...

Killers. Adamaitim taisnība – izklausās pēc partiju priekšvēlēšanu solījumiem, Profesor!

Profesors. Varbūt, mani kungi, varbūt... Tomēr es domāju, ka šajā gadījumā mums labāka varianta nav... Der tomēr pamēģināt...

Adamaitis. Un kurš tad to brigādi vāks?

Killers. Jā, Profesor, – kurš vāks brigādi?

Profesors. Man ir viens inženieris padomā... Viņš man palīdz Vecrīgā būvēties... Izcils talants... Es parunāšu ar viņu...

Killers. Nu labi, Profesor, – parunā!

Adamaitis. Un kas būs, ja tomēr nepagūs laikā?

Profesors. Tad efekts nebūs tik liels un tomēr... Nepabeigta trīsstāvu villas jaunbūve vecas būdiņas vietā... Arī tas nav slikti... Būs spiests pabeigt pats. Kur tad viņš citādi dzīvos, ja vecā būda būs nojaukta? Bet, kur sākas celtniecība, tur rodas vajadzība. Varbūt, ka tā tās lietiņas mums pat vēl ātrāk uz priekšu ies...

Killers. Jā, Adamaiti, – varbūt tās lietiņas tad tiešām mums pat vēl ātrāk uz priekšu ies?

Adamaitis. Lai nu tā būtu, Profesor. Kas cits mums atliek? Jāriskē. Nupat jau pārāk lielas summas tā kapteiņa dēļ mums gar degunu aiziet. Runā ar to savu inženieri.

Profesors (paceļ alus kausu). Nu tad – uz izdošanos, kungi!

Killers un Adamaitis (pieskandina). Uz izdošanos, Profesor!

SPIEGDAMAS IESKRIEN PUSKAILAS MEITENES, SĀKAS ORĢIJAS.

4. aina

SOLĪDI IEKĀRTOTS BIROJS. IENĀK PROFESORS UN KLĀVS.

Profesors. Sēdieties, Gobiņa kungs, lūdzu, sēdieties un jūties kā mājās!

Klāvs. Paldies. (Apsēžas.)

Profesors. Ko jums piedāvāt? Kafiju? Konjaciņu? Minerālūdeni?

Klāvs. Pateicos, Bērziņa kungs.

Profesors. Tikai nekautrējieties – viss ir tepat pa rokai!

Klāvs. Nē, tiešām, Bērziņa kungs, – es tikko kā no brokastīm.

Profesors. Nu, – ja no brokastīm, tad es neuzstāju. Steidzaties? Ir laiciņš tāpat vien papļāpāt?

Klāvs. Jā, protams, Bērziņa kungs, – es nesteidzos.

Profesors. Kā jums vispār iet, Gobiņa kungs? It kā tik sen jau sadarbojaties, bet līdz šim tā arī nav iznācis laika no sirds aprunāties...

Klāvs. Pateicos, Bērziņa kungs... Badā it kā nemirstu... bet jūs jau pats zināt... vienmēr varam vēlēties, lai klātos vēl labāk...

Profesors. Tā viņš ir, Gobiņa kungs, tā viņš ir... Mūžīgais evolūcijas dzinējspēks... Cilvēka neremdināmā vēlme dzīvot arvien labāk un labāk... Baid pat iedomāties, kas notiktu ar pasauli, ja šī dzinūļa nebūtu... Mēs vēl arvien dzīvotu kokos un pārtiktu no banāniem... Droši vien pat uguni nebūtu vēl izdomājuši... Nu kā lai es jums palīdzu, Gobiņa kungs?... Kā lai es jums palīdzu?...

Klāvs. Paldies, Bērziņa kungs, – jūs jau tāpat man ļoti palīdzat. Man nav ne mazākā iemesla sūdzēties par jūsu pasūtījumiem.

Profesors. Tā nesakiet, Gobiņa kungs, tā nesakiet – kas nu tie par pasūtījumiem – tīrie sīkumi... Cilvēkam ar jūsu spējām un pieredzi ir nepieciešams kas vairāk... daudz kas vairāk... Sakiet – vai jums ir pieredze arī daudzstāvu villu celtniecībā, Gobiņa kungs?

Klāvs. Jā, Bērziņa kungs.

Profesors. Ļoti jauki. Vai drīkstu jums palūgt nelielu konsultāciju šajā jautājumā?

Klāvs. Bet protams, Bērziņa kungs!

Profesors. Pateicos. Sakiet, Gobiņa kungs, vai teorētiski ir iespējams vienā naktī uzcelt un pilnībā labiekārtot šādu trīsstāvu villu? (Izvelk no atvilktnes un noliek viņam priekšā projektu.)

Klāvs. Vienā naktī? (Pēta projektu.)

Profesors. Jā, Gobiņa kungs. Tas ir vitāli nepieciešams. Vai jūs spētu kaut ko tādu dabūt gatavu? Ar visu nepieciešamo jūs tiktu nodrošināts. Nekādu finansiālu ierobežojumu šim projektam nav.

Klāvs. Vai noteikt jāceļ naktī?

Profesors. Noteikti. Tas ir nediskutējams priekšnosacījums.

Klāvs. Baidos, ka ne, Bērziņa kungs.

Profesors. Vai esat par to pilnīgi pārliecināts, Gobiņa kungs?

Klāvs. Absolūti. Šajā projektā ir tādas celtniecības niansas, kas pat teorētiski tā īstenošanu vienā naktī padara neiespējamu.

Profesors. Aha... Skaidrs... Un aplūkojiet šo projektu, Gobiņa kungs. (Izvelk no atvilktnes un noliek viņam priekšā citu projektu.)

Klāvs (pētīdams projektu). Šis neapšaubāmi ir vienkāršāks... tomēr arī vienā naktī nav realizējams... Teorētiski varētu sastādīt celtniecības grafiku, kas ļautu šādu villu uzbūvēt varbūt divās dienās... Bet jūs jau saprotat, ka praksē vienmēr gadās starpgadījumi, Bērziņa kungs...

Profesors. Es to saprotu, Gobiņa kungs. Un ko jūs sakāt par šo projektu? (Izvelk nākamo projektu.) Man kā nespeciālistam tas izskatās krietni vienkāršāks par abiem iepriekšējiem.

Klāvs. Ko jūs, Bērziņa kungs, – jūs tik sen jau nodarbojaties ar investīcijām celtniecībā, ka nosaukt jūs par nespeciālistu vairs nu nekādi nav iespējams.

Profesors. Jūs man glaimojat, Gobiņa kungs. Bet ko jūs sakāt par projektu?

Klāvs (pēta projektu). Jā, šis neapšaubāmi ir krietni vieglāk realizējams par abiem iepriekšējiem.

Profesors. Tātad to varētu paveikt vienas nakts laikā?

Klāvs. Tiešām nezinu, Bērziņa kungs... Nakts – tas ir staipāms jēdziens. Ziemassvētku nakts ir krietni garāka nekā, teiksim, Jāņu nakts. Toties Ziemassvētku nakts ir ļoti nepiemērota celtniecības darbiem. Jārēķina pēc nepieciešamo stundu skaita.

Profesors. Un cik stundas, jūsuprāt, šī projekta realizācija pēc visoptimistiskākajām prognozēm varētu prasīt?

Klāvs. Varbūt labāk pasakiet laiku, kurā nepieciešams iekļauties. Tā tomēr būs vieglāk pateikt – jā vai nē.

Profesors. Nu... teiksim... ja vienpadsmitos vakarā būvdarbus sāktu... bet pabeigtu, teiksim... septiņos no rīta... Tātad – astoņas stundas.

Klāvs. Viena darbadiena?

Profesors. Jā, viena darbadiena.

Klāvs. Vai vienā darbadienā ir iespējams uzbūvēt trīsstāvu villu? Pareizāk sakot – vienā darba naktī?

Profesors. Jā, Gobiņa kungs, – vienā darba naktī.

Klāvs. Jūs man sarežģītus uzdevumus uzdodat Bērziņa kungs...

Profesors. Bet es jums par to arī maksāšu. Ja spēsiet tikt galā ar šādu uzdevumu, tad par turpmāko dzīvi jums vairs nebūs jāraizējas.

Klāvs. Man ir jāparēķina, Bērziņa kungs.

Profesors. Vai vismaz aptuvenus aprēķinus jūs nevarētu izdarīt tūlīt? Tā teikt – provizoriski.

Klāvs. Aptuveni varu, Bērziņa kungs. (Izvelk portatīvo datoru un brīdi klikšķina.) Teorētiskie aprēķini rāda, ka principā uz papīra šāds plāns teorētiski ir realizējams.

Profesors. Astoņas stundās.

Klāvs. Jā – astoņas stundās.

Profesors. Pat naktī?

Klāvs. Pat naktī. Protams – pie optimāla mākslīgā apgaismojuma.

Profesors. Tas būs.

Klāvs. Bet es jūs brīdinu, ka tas ir tīri teorētiski. Praksē nekad viss neiet tik gludi!

Profesors. Tātad teorētiski ir jāizplāno vēl īsāks celtniecības laiks?

Klāvs. Būtu vēlams.

Profesors. Tad izdariat to.

Klāvs. Es mēģināšu, Bērziņa kungs... Tikai tam man ir vajadzīgs ilgāks laiks...

Profesors. Ceru, ka ne gads?

Klāvs. Nē. Provizorisku atbildi es jums varēšu sniegt jau rīt. Pēc tam pašai plānošanai, protams, būs vajadzīgs vēl. Un sagatavošanās darbiem pirms celtniecības.

Profesors. Pats par sevi saprotams, Gobiņa kungs. Bet, jo ātrāk jūs ar to visu spēsiet tikt galā, jo vairāk saņemsiet...

Klāvs. Es saprotu, Bērziņa kungs.

Profesors. Un rēķinieties ar to, ka šis projekts ir absolūti konfidenciāls. Neviens par to nedrīkst zināt. Pat jūsu draudzene ne. Starp citu – kas ir jūsu draudzene?

Klāvs. Žurnāliste.

Profesors. Vēl jo vairāk tāpēc. Vai spēsiet ievērot tādu slepenību, ka viņa pat nenojautīs, ar ko jūs nodarbojaties?

Klāvs. Noteikti, Bērziņa kungs. Viņa ne visai interesējas par to, ko es daru.

Profesors. Tad vēlu sekmes, Gobiņa kungs, un gaidu no jums drīzas ziņas. Jā, gandrīz aizmirsu! Ierēķiniet darba laikā arī vecas celtnes nojaukšanu.

Klāvs. Cik lielas?

Profesors. O – pavisam sīkas un nožēlojamas būdeles!

Klāvs. Domāju – pie labas sagatavošanās, pareizas darba organizācijas un nevainojamas strādājošo disciplīnas – ne vairāk kā minūtes desmit.

Profesors. Tad salīgts, Gobiņa kungs? (Sniedz roku.)

Klāvs. Salīgts, Bērziņa kungs. (Paspiež roku.)

5. aina

ISTABA KLĀVA UN LAIMDOTAS DZĪVOKLĪ. KLĀVS PIE DATORA STRĀDĀ. IENĀK LAIMDOTA, BRĪDI VĒRO VIŅU, TAD, PIEGĀJUSI NO AIZMUGURES, APSKAUJ. KLĀVS SATRŪKSTAS.

Laimdota. Tu esi tik satraukts...

Klāvs. Jā... Nedusmojies, lūdzu... Man tagad patiešām nav laika... Darbs...

Laimdota. Darbs?... Līdz šim tev vienmēr, par spīti darbam, atlika nedaudz laika arī man...

Klāvs. Piedod... Jā...

Laimdota. Vai noticis kaut kas īpašs?

Klāvs. Jā... Nē... Vispār... Ļoti sarežģīts projekts... Tas man ir izaicinājums... Ja tikšu ar to galā, tad varēšu beidzot arī pats sev uzcelt māju...

Laimdota. Sev vai mums?

Klāvs. Nu protams, ka mums!

Laimdota. Kāpēc tad tu saki – sev?

Klāvs. Nu... nedusmojies... "Sev" es saku tāpēc, ka jau sen sapņoju uzcelt pats sev māju... Jau tad, kad vēl nepazinu tevi... Tikai vienmēr kaut kā pietrūka naudas...

Laimdota. Un tagad nepietrūks?

Klāvs. Ja es tikšu ar šo uzdevumu tagad galā, tad nepietrūks. Tu jau zini, ka es gribu mums kaut ko īpašu... Parastu vienstāvu mājiņu es jau sen būtu varējis uzcelt... Bet es gribu tādu – ar vismaz trim stāviem... divpadsmit istabām... diviem baseiniem... un džakūzi...

Laimdota (sapņaini). Jā, tādā mājā es gribētu dzīvot... Un, ja vēl tā atrastos jūras krastā... kāpu zonā... vai vismaz pie skaista ezera... Iedomājies, Klāv... Ir vasara... aust rīts... un pār ūdeņiem kāpj migla... Es pamostos mūsu romantiski iekārtotās guļamistabas platajā gultā... pieceļos... paņemu lielu pūkainu dvieli un skrienu uz ezeru nopeldēties... Gandrīz bez trokšņa es ieslīdu viegli ņirbošajā vēsajā ūdenī... man gar kājām kutinādamas šaudās sīkas zivtiņas... un es peldu... arvien tālāk un tālāk... Tad pēkšņi saklausu aiz sevis skaļu šlakstu... Es atskatos un ieraugu tevi... lieliem vēzieniem peldam pie manis... Tad tu piepeldi pie manis...

Klāvs. Jā, jā, protams, protams, mīļā Laimdota... bet tagad man patiešām ir jāstrādā... lai spētu šo sapni pēc iespējas ātrāk īstenot...

Laimdota. Bet ziemā mēs plunčātos kādā no baseiniem...

Klāvs. Jā, un tieši tāpēc es tagad nevaru tev ne mirkli atlicināt! Piedod, mīļā! Jo man maksās arī par to, cik ātri es tikšu ar savu uzdevumu galā. Tāpēc pacieties, lūdzu, pagaidām vēl mazliet mūsu laimes vārdā!

Laimdota. Ja laimes vārdā, tad es noteikti pacietīšos!

6. aina

PIRTS IEKŠTELPAS. PROFESORS, KILLERS UN ADAMAITIS ATPŪŠAS.

Profesors. Neiespējamais kļūst par iespējamo, kungī! Projekts pamatvilcienos ir gatavs. Trīs minūtēs tiks aizmēzta vecā būda, piecās stundās tiks uzlieta trīsstāvu villa ar diviem baseiniem un džakūzi. Jaunākās tehnoloģijas, jaunākā plānošana, jaunākā organizēšana un vadība!

Adamaitis. Bet mēbeles?

Killers. Jā, Profesor, – bet mēbeles?

Profesors. Mēbeles tiks iznestas nojaukšanas procesā. Tiesa, tas ir mazliet riskanti, bet tiks ievēroti īpaši drošības noteikumi.

Adamaitis. Ko tad – mēs viņam jaunajā villā vecās mēbeles bāzīsim?

Killers. Jā, Profesor, – vecas mēbeles jaunā villā – tas patiešām nav labi. Vai vari iedomāties, kādas tās viņam ir? Droši vien pāris vecas skameikas, galds uz trim kājām un raskladuškas, kur gulēt!

Profesors. Nevis skameikas, bet ķebliši! Un saliekamās gultas, nevis raskladuškas!

Killers. Nu – lai būtu saliekamie ķebliši, ja tu tā vēlies.

Profesors (apdomājis). Tev taisnība. Nekas īpašs jau viņam tur patiešām nevarētu būt. Nu, tas tikai atvieglo situāciju – aizmēzīsim to būdu ar visām mēbelēm, bet iekšā saliksim jaunas!

Adamaitis. Bet citas mantas?

Killers. Jā, Profesor, – bet citas mantas? Viņam tur kādā ķirmju sagrauztā kumodē var būt kaut kādi papīri vai piemiņas lietišas no mātes... Kapteinis būs nikns, ja mēs tās iznīcināsim, – negribēs runāt..

Profesors (apdomājis). Nu jā – tad mēbeles tomēr nāksies iznest... Īpaša brigāde tās kaut kur maliņā izveidēs un visu vērtīgo sakrāmēs maisos – tos noliksim kapteinim kaut kur garāžā.

Adamaitis. Bet kā tu zināsi, kas kapteinim ir vērtīgs?

Killers. Jā, Profesor, – tavuprāt, tas var būt pēdējais sūds, bet kapteinim – zelta vērtībā! Ko viņš tur teica tev toreiz – mans zelts ir mana tauta?

Profesors. Jums taisnība, kungī, – tā ies vēl ātrāk – no skapjiem un atvilktņēm visu vienkārši sabērsim maisos un noliksim kapteinim kādā garāžas stūrī, – lai tad viņš pēc tam pats skatās un šķiro!

Adamaitis. Bet mēbeles?

Killers. Jā, Profesor, – bet mēbeles?

Profesors. Kādas vēl mēbeles, kungī? Manuprāt, mēs par mēbelēm nupat kā visu jau izrunājām.

Killers. Jā, Adamaiti, – vai tad ne?

Adamaitis. Ja nu kapteinim tās mēbeles, kuras tu viņam esi tur paredzējis, nemaz nepatiks?

Killers. Jā, Profesor, – ja nu kapteinim tās mēbeles nepatiks?

Profesors. Bet, kungī! Mēbeles izvēlēties labākie ārzemju speciālisti! Un tās būs vislabākās, kādas vien šobrīd pasaulē var dabūt! Sarkankoks, riekstkoks, melnkoks...

Adamaitis. Un kas tad ir, ka sarkankoks? Un kas tad ir, ka riekstkoks? Un kas tad ir, ka melnkoks? Tev patīk, bet kapteinim var nepatikt! Tev taču viņa būda arī nepatīk. Bet kapteinis tajā dzīvo. Tātad viņam patīk!

Killers. Adamaitim taisnība, profesor, – kapteinim tā būda patīk!

Profesors. Nu, ja viņam tās mēbeles nepatiks, lai met ārā un pērk citas! Ātrāk radīsies vajadzības pēc naudas, ātrāk varēsim ar viņu sarunāt!

Killers. Tev taisnība, Profesor, – ātrāk varēsim sarunāt! Neskaldi tagad matus, Adamaiti, – ja projekts pamatvilcienos ir gatavs, tad sīkumus pieregulēsim darbības procesā!

Profesors (paceļ alus kausu). Tad uz laimīgu nākotni Eiropas Savienībā zem NATO lietussarga, kungī!

Adamaitis un Killers (pieskandina). Priekā!

SPIEGDAMAS IESKRIEN PUSKAILAS MEITENES, SĀKAS ORĢIJAS.

VIRTUVĪTE ARMANDA BŪDIŅĀ. PIE GALDA SNAUDUĻO VIŅA SIEVA MUDĪTE. IZDZIRDĒJUSI PRIEKŠNAMĀ TROKSNI, SATRŪKSTAS UN PACEL GALVU. IENĀK ARMANDS.

Mudīte. Atkal tu tik vēlu mājās!

Armands. Ko lai dara? Tu jau zini – tāds ir mans darbs. Kā mazajiem ar mācībām?

Mudīte. Ar kādām mācībām? Viņiem jau sen ir brīvlaiks!

Armands. Ak jā... Protams...

Mudīte. Pat to tu nezini.

Armands. Ko lai dara – darbs.

Mudīte. Mūždien tev tikai darbs un darbs! Nu labi – vismaz rīt varēsīm nedaudz izklaidēties. Lai gan – kas nu tā par izklaidēšanos...

Armands. Rīt?

Mudīte. Ko tu skaties uz mani kā finanšu ministrs uz Valsts ieņēmumu dienesta vadītāju? Vai tad mēs nesarunājām, ka rīt braucam uz Rēzekni pie manas mātes? Atkal jau esi aizmirsis!

Armands (domīgi pakasa galvu). Taisnību sakot... bija gan izskrējis no prāta... Ko lai dara – darbs...

Mudīte. Ko nozīmē – darbs? Tu gribi teikt, ka atkal nevari nekur braukt? Ka es esmu velti gatavojusies un taisījusies? Velti solījusi mātei un bērniem? Pat tik daudz kā reizi nedēļā kopā ar ģimeni pabūt tu neesi spējīgs! Vai tiešām mēs tev neko vairs nenozīmējam? Tikai tā robeža un muiža? Tas ir viss, kam vēl tavā dzīvē ir kāda vērtība?

Armands. Nu nedusmojies... Tā patiešām nav... Jūs pat iedomāties nevarat, cik daudz man patiesībā nozīmējat... Un arī jūsu dēļ taču es cenšos, lai uz robežas būtu kārtība... Gan jau pienāks brīdis, kad man atliks pietiekami daudz laika arī jums...

Mudīte. Jā! Bet kad tas pienāks? Kad bērni jau būs pensijā, bet es – zem zemes?

Armands. Nu nerunā tā... Tagad, kad esam Eiropas Savienībā, tu redzēsi, ka viss ies uz priekšu nesalīdzināmi ātrāk!

Mudīte. Man tavi solījumi jau sen ir līdz kaklam, Armand! Atkal jāgaida! Kā padomju laikos!

Armands. Labi, labi – aizbrauksim pie tās tavas mātes... Es centīšos sarunāt... Apsolu...

Mudīte. Tātad atkal uz brīvdienām jau kādu darbu biji sevi izdomājis?

Armands. Ko lai dara...

Mudīte. Ja tā turpināsies, es no tevis aiziešu! Ar visiem bērniem! Tad varēsi strādāt no rīta līdz vakaram, no vakara līdz rītam un tad atkal no rīta līdz vakaram! Ja jau tev tā muiža un valsts labklājība ir svarīgāka par bērnu un sievas labklājību! Labāk būtu paskatīties, kādos apstākļos mēs dzīvojam! Vai tad šī ir māja, kurā normāli cilvēki var dzīvot?

Armands. Lielākā daļa Latvijas iedzīvotāju dzīvo šādās mājās, Mudīt!

Mudīte. Bet ne jau maitnieki!

Armands. Godīgie maitnieki dzīvo.

Mudīte. Tu parādi man kaut vienu muitnieku, kas dzīvotu tādā nožēlojamā graustā kā šis! Neviens! Neviens! Ja nu vienīgi kāds no tiem, kuri tikko kā ir sākuši strādāt...

Armands. Tu labi zini, Mudīt, ka tās mājas mani padotie sev sacēla vēl pirms tam, kad es kļuvi viņiem par priekšnieku. Tiem, kuri manā laikā ir uzsākuši darbu, tādu māju nav. Un nebūs! Un man arī ne. Nekādu trīsstāvu villu ar diviem baseiniem un džakūzi! Es tev to skaidri pateicu jau mūsu pazīšanās sākumā. Brīdināju, ka tu precies nevis ar muitnieku, bet gan ar godīgu muitnieku!

Mudīte. Jā, bet kā es varēju zināt, ka godīgi muitnieki dzīvo tik slikti!

Armands. Tik slikti dzīvo visi godīgie Latvijas iedzīvotāji, Mudīt. Pagaidām. Viss ir atkarīgs tieši un tikai no mums. No muitniekiem. Tikai tad, kad visi muitnieki un viņu ģimenes dzīvos tikpat slikti kā mēs, pārējie Latvijas iedzīvotāji sāks dzīvot labāk. Un ne dienu ātrāk.

Mudīte. Atkal tu par tiem iedzīvotājiem! Kas viņi tev ir? Sievas? Bērni? Brāļi? Māsas? Katram taču ir pašam savi ģimenes locekļi un radnieki! Lai tad arī tie par viņiem parūpējas! Kāpēc tev jā rūpējas par visiem Latvijas iedzīvotājiem?

Armands. Tie nav vienkārši Latvijas iedzīvotāji, Mudīt. Tā ir mana tauta. Mans zelts!

Mudīte. Zinu, zinu – un tavs gods arī!

Armands. Jā, Mudīt, – arī mans gods. Un nu jau vairs ne tikai latviešu tauta. Nu jau var sacīt – arī visas Eiropas Savienības tautas ir mans gods un mans zelts. Un es lepojos ar to. Un tāpēc esmu laimīgs.

Mudīte. Un tev nospļauties par to, ka tava sieva tāpēc ir nelaimīga!

Armands. Es nenspļaujos par to, Mudīt. Kad visa latviešu tauta būs laimīga, tad laimīga kļūsi arī tu. Rūpēdamies par tautu, es vienlaikus rūpējos arī par tevi.

Mudīte. Bet kāpēc tu nevarētu vispirms parūpēties par mani un bērniem un pēc tam tikai ķerties pie rūpēšanas par tautu? Ja tu, teiksim, gada laikā mani padarītu laimīgu, vai tavuprāt pa šo gadu kas īpašs ar tautu notiktu? Nu nekas taču! Tauta taču jau ir pieradusi pie nabadzības, viena gada laikā nekas vēl trakāks ar to nenotiktu. Un pēc tam, lūdzu, – rūpējies par tautu, Eiropas Savienību un visu citu, kas vien tev ienāk prātā, cik gribi, no rīta līdz vakaram un arī pa naktīm. Ja es būšu laimīga, tad sapratīšu tavas rūpes un neko vairs nepārmetīšu! Staigāšu pa skaistumkopšanas saloniem un braukāšu pa ārzemēm, līdz visi te kļūs bagāti un laimīgi, un tad es mierīgi ar bērniem varēšu atgriezties un pievienoties laimīgajai latviešu tautai.

Armands. Ne jau tikai latvieši ir nelaimīgi, Mudīt, – arī citu tautību pārstāvjiem neklājas viegli! Ar savu tautu es nedomāju tikai latviešus, Mudīt, – es domāju arī poļus, ukraiņus, krievus, ebrejus, baltkrievus, tatārus, – bez izņēmuma pilnīgi visus Latvijas iedzīvotājus. Gan pilsoņus, gan nepilsoņus. Arī tos, kas pagaidām vēl nav integrējušies, jo integrācijas process norisinās, un es ticu, ka jau pavisam drīz mēs visi saplūdsim vienā laimīgā un monolītā patriotiski noskaņotā Latvijas tautā!

Mudīte. Labi, labi, – bet kā tad būs – mēs brauksim rīt pie manas mātes vai ne?

Armands. Varbūt pievakarē, Mudīt. Es centīšos. (Noskūpst viņu.)

Mudīte. Ak, kāpēc man vajadzēja iemīlēties godīgā muitniekā...

8. aina

ISTABA KLĀVA UN LAIMDOTAS DZĪVOKLĪ. KLĀVS POŠAS PROMIEŠANAI. IENĀK LAIMDOTA HALĀTĀ, SLAUCĪDAMA DVIELĪ TIKKO IZMAZGĀTOS MATUS.

Laimdota (pārsteigta). Tu vēl kaut kur iesi?

Klāvs. Jā... Piedod... Steidzama satikšanās ar vajadzīgiem cilvēkiem...

Laimdota. Bet, Klāv... mēs taču vēl neesam precējušies...

Klāvs. Kāpēc tu man to saki?

Laimdota. Tāpēc, ka tev nav vajadzības man melot. Ja vēlies pārmaiņas pēc aizšaut pa kreisi, – lūdzu! Vai tad mēs nenorunājām, ka dodam viens otram pilnīgu brīvību?

Klāvs. Jā, protams, Laimdota... bet es nūdien netaisos šaut pa kreisi... Tu jau zini, ka es vispār to nedaru... Man pilnīgi pietiek ar tevi... Tās patiešām ir darba darīšanas...

Laimdota. Naktī?

Klāvs. Kāpēc naktī? Vēl taču ir tikai vakars!

Laimdota. Tātad tu drīz atgriezīsies?

Klāvs. Es nezinu... Atkarībā no tā, cik ilgi tas ievilksies...

Laimdota. Kāpēc tu atkal melo?

Klāvs. Es nemeloju, Laimdota... es patiešām nezinu, cikos tas pasākums beigsies...

Laimdota. Tātad tas var vilkties arī visu nakti?

Klāvs. Jā... varbūt... Viss kas var gadīties...

Laimdota. Dīvaini.

Klāvs. Bet kas tur dīvains?

Laimdota. Nē, nekas... Līdz šim tu mani vienmēr laikus brīdināji, ja gatavojies naktī nebūt mājās...

Klāvs. Nu... Tas notika pēkšņi... Un pilnīgi iespējams, ka es visu nakti tur nemaz nebūšu...

Laimdota. Kāpēc man liekas, ka tu tomēr melo, Klāv?

Klāvs. Es nemeloju! Nūdien nemeloju! Laist pa kreisi tu man neaizliedz, – tātad par to man nevajadzētu melot. Bet kāpēc lai es tev melotu, iedams uz darbu?

Laimdota. Loģiski tas, protams, skan... bet vienalga – tu kaut ko slēp no manis... kaut ko noklusē...

Klāvs. Ko tad?

Laimdota. Tas acīmredzot ir zināms tikai tev. (Brīdi vaicājoši veras draugam acīs. Klāvs mēģina izturēt viņas skatienu, taču pietvīkst un nodur galvu.) Nu labi, Klāv, – tev, protams, ir tiesības neatklāt man to, ko tu nevēlies atklāt. Es tikai ceru, ka tas nav nekas bīstams. Ja tu rīt no rīta atgriezīsies pavēlāk, tad zini, ka manis te vairs var nebūt.

Klāvs. Kāpēc? Tu gribi pamest mani? Laimdota!...

Laimdota. Nē taču, muļķīt, – man rīt ir tā intervija – ar to muitnieku, – viņš bija ar mieru tikties tikai svētdienā, darbalaiks esot neaizskarams un svēts...

9. aina

KONTRABANDISTU ŠTĀBS. KILLERS UN ADAMAITIS. IENĀK PROFESORS KOPĀ AR KLĀVU.

Profesors. Iepazīstieties, kungi, – šis te ir celtniecības darbu vadītājs Gobiņa kungs – tikai pateicoties viņam mums ir izdevies nonākt līdz šī unikālā projekta realizācijai.

Adamaitis. Līdz realizācijai ta mēs esam nonākuši, bet kā Gobiņa kungs domā realizēt savu unikālo projektu, ja putniņi vēl nav izlidojuši no ligzdiņas?

Killers. Jā, Profesor, – putniņi vēl nav izlidojuši.

Profesors. Ir ziņas no drošiem avotiem, ka putniņiem šovakar noteikti ir jāizlido!

Adamaitis. Kas tie par drošiem avotiem, Profesor, ja ir jau bez piecpadsmit vienpadsmit, bet mežā sapulcināti gaida astoņi buldozeri, divpadsmit ekskavatori, četri celtņi un desmitiem sīkāku tehnikas vienību, nemaz nerunājot par pusotru tūkstoti izcilāko celtniecības speciālistu!

Profesors. Pacietību, Adamaiša kungs, pacietību – mums ir rezerve. Ja nevarēsīm sākt vienpadsmitos, sāksim vēlāk! (Klāvam.) Adamaiša kungs ir mūsu galvenais investors. Varētu pat teikt – pasūtītājs. Viņš grib sagādāt savam draugam pārsteigumu – vienā naktī nojaukt viņa veco būdu, bet tās vietā uzcelt jaunu elegantu trīsstāvu villu ar diviem baseiniem un džakūzi.

Klāvs. Es arī sev gribētu tādu draugu kā Adamaiša kungs.

Profesors. Nu... mūsu pasūtītāji gribot negribot jau ir arī mūsu draugi... Ja jūs savu vēlmi bijāt domājis tīri materiālā nozīmē, Gobiņa kungs...

Klāvs. Jums taisnība, Bērziņa kungs.

Profesors. Daļu sava honorāra taču jūs jau saņēmāt?

Klāvs. Jā, Bērziņa kungs, – paldies – es atradu jūsu čemodānu uz sava rakstāmgalda!

Profesors. Vai tā saturs jūs apmierināja?

Klāvs. Pilnībā, Bērziņa kungs!

Profesors. Un tas vēl nebūt nav viss – pēc celtniecības darbu sekmīgas pabeigšanas, tātad – jau rīt no rīta – jūs saņemsiet vēl trīstik, Gobiņa kungs, un ar mierīgu sirdi bez knapināšanās varēsiet ķerties pats pie savas villas projektēšanas!

Klāvs. Manas villas projekts jau sen ir gatavs, Bērziņa kungs, – es to izsapņoju jau bērnībā. Kad paaugos un sāku studēt celtniecību un arhitektūru, man atlika to tikai ievadīt datorā un noprecizēt.

Profesors. Jā, Gobiņa kungs, – tādi cilvēki kā Adamaiša kungs palīdz mums īstenot bērnības sapņus...

Adamaitis. Bet, ja tas mans draugs tur vēl ilgi kasīsies, tad baidos, ka Gobiņa kunga bērnības sapņi var palikt arī neīstenoti...

Killers. Jā, Gobiņa kungs, – tā var gan gadīties...

ATSKAN MOBILĀ TĀLRUŅA ZVANS, PROFESORS IZVELK TO SEV NO KABATAS, SKATĀS.

Profesors. Acumirkli, kungi, – zvana informators!... (Paceļ tālruni pie auss.) Jā?...
(Klātesošajiem.) Viss kārtībā, kungi, – putniņi izlidojuši, varat dot rīkojumu iedarbināt motorus!

ATSKAN VARENS MOTORU TROKSNIS.

STARPBRĪDIS

2. CĒLIENS

1. aina

ARMANDA KABINETS. ARAMANDS SATRACINĀTS STAIGĀ NO VIENA STŪRA OTRĀ, PIE DURVĪM STĀV VIŅA SEKRETĀRE AR KAFIJAS TASI ROKĀS UN AR SKATIENU SEKO PRIEKŠNIEKA KUSTĪBAI.

Armands. Tas ir ārprāts! Tā ir provokācija! Kā tas vispār varēja notikt?!

Sekretāre. Neņemiet to tik ļoti pie sirds, kapteiņa kungs... Varbūt kāds vienkārši pajokoja...

Armands (apstājas). Miļo Mārīt, – tā nemēdz jokot!

Sekretāre. Ak, kapteiņa kungs, – cilvēki, kam prāts nesas uz jokiem, jau ik pa brīdim kaut ko vēl nebijušu izdomā!

Armands. Tas nav joks, miļo Mārīt, tas nav joks! (Atsāk staigāšanu.)

Sekretāre. Nu, ja tas nav joks, tad varbūt kāds pārpratums, kapteiņa kungs. Gan jau tas ar laiku noskaidrosies!

Armands. Kāds pārpratums, Mārīt, kāds pārpratums?! Vai jūs pati saprotat, ko tagad runājat? Tad jau mūsu iestāšanās NATO un Eiropas Savienībā arī varētu būt pārpratums!

Sekretāre. Ak – jūs esat tik satraukts, kapteiņa kungs! Ļaujiet, lai es jūs nomierinu! Jūs taču zināt, cik labi es to protu...

Armands (apstājas). Vai jums prāts! Tepat ārā taču stāv mana sieva un bērni!

Sekretāre. Bet jūs taču varat viņiem pateikt, lai iet uz mājām, kapteiņa kungs. Esmu pārliecināta, ka viņi par to tikai priecāsies.

Armands (atsāk staigāšanu). Uz kādām mājām, Mārīt? Uz kādām mājām? Manas mājas taču vairs nav! Tā ir nojaukta un nolīdzināta līdz ar zemi!

Sekretāre. Toties tās vietā ir uzcelta daudz labāka māja!

Armands (apstājas un kliedz). Jā, bet tā nav manējā!

Sekretāre. Nu, bet, ja tā ir uzcelta uz jūsu zemes, turklāt pirms tam nojaucot jūsu māju, tad jums taču ir visas tiesības tajā ievākties! Un, pats par sevi saprotams, ka jūsu ģimenei tāpat.

Armands. Jūs pati nesaprotat, ko tagad runājat, Mārīt! (Atsāk staigāšanu.) Muitniekam nav tiesību dzīvot trīsstāvu villā ar diviem baseiniem un džakūzi!

Sekretāre. Bet citi muitnieki taču dzīvo!

Armands. Tie nav muitnieki, Mārīt, – tie ir negodīgi muitnieki – vai tiešām jūs to nesaprotat?

Sekretāre. Nu labi –, ja nedzīvojat tajā pats, tad vismaz atļaujiet savai sievai ar bērniem tur apmesties! Viņi taču ne pie kā nav vainīgi. Citādi – dienesta telpās uzturēties jūs arī viņiem neļaujiet... Neatbilst reglamentam...

Armands. Protams, ka neatbilst.

Sekretāre. Nu ja... (Nopūšas.) Stāv tagad nabadziņi ielas vidū un raud... Sakiet, lai iet tik iekšā tajā mājā un dzīvo nost, ja nu reiz tā ir gadījies... Vismaz pagaidām... Kamēr tā villa vēl nav nojaukta un jūsu vecā būdiņa savā iepriekšējā izskatā

atjaunota... Neviens reglaments taču to neaizliedz... Bet es jūs tikmēr – nomierināšu...

Armands (apstājas). Nē, es viņus tūlīt pat aizvedīšu atpakaļ pie sievasmātes.

Sekretāre (paskatās pulkstenī). Jūs diez vai tagad pagūsiet līdz Rēzeknei un atpakaļ, kapteiņa kungs, jo jums tūlīt ir sarunāta tikšanās ar to korespondenti.

Armands. Ak Dievs!... Vēl tā... Pavisam biju aizmirsis...

Sekretāre. Nu tāpēc jau es jums te esmu, lai atgādinātu.

Armands. Protams. Paldies, Mārīt. Bet mani nomierināt jūs tādā gadījumā vienalga nepagūsiet... Nu labi – aizvedīšu viņus pēc intervijas... Pasakiet, lai pagaidām ieiet kaut kur paēst...

Sekretāre. Labi, kapteiņa kungs. Starp citu, korespondente ir jau klāt. Viņa te bija jau pirms stundas. Aicināt iekšā?

Armands. Vai tad man ir kāda izvēle... Ja es šādā situācijā vēl atteikšos runāt ar presi... (Atmet ar roku.) Aiciniet... (Atkrīt krēslā.)

SEKRETĀRE PROM, PĒC BRĪŽA IENĀK LAIMDOTA.

Laimdota. Labdien, kapteiņa kungs, – es ierados, lai nointervētu muitnieku, kas dzīvo ciema nožēlojamākajā būdiņā, bet tās vietā ieraudzīju elegantu trīsstāvu villu ar diviem peldbaseiniem un džakūzi, piekrāmētu ar visekskluzīvākajām mēbelēm...

Armands. Jā, arī mani tas pārsteidza nesagatavotu. Sēdieties!

Laimdota. Paldies. (Apsēžas.) Kā pats saprotat, tad jaunumi ir tik satriecoši, ka par jūsu būdiņu, nez, vai ir vērts vairs runāt. Jārunā vien būs par to trīsstāvu villu.

Armands. Protams. Arī mani šis jautājums uztrauc.

Laimdota. Jūs, ja es pareizi saprotu, uztrauc laikraksta pārstāves ierašanās tik nepiemērotā brīdī, jo par faktu, ka pussabrukusās būdiņas vietā kā pasakā vienā naktī ir uzradusies eleganta villa, jums gan nebūtu iemesla uztraukties.

Armands. Un tomēr mani uztrauc tieši tas.

Laimdota. Kāpēc? Vai varbūt gribēsiet apgalvot, ka šīs fantastiskās pārmaiņas te ir notikušas bez jūsu ziņas?

Armands. Jā, tieši tā tas ir noticis – varat neticēt.

Laimdota. Vai jūs domājat, ka būs arī tādi, kas ticēs?

Armands. Esmu pārliecināts, ka es to pierādīšu.

Laimdota. Jā... šodien jau ne vienam vien ietekmīgam cilvēkam izdodas pierādīt daudz ko tādu, kas parastam mirstīgajam nebūtu pa spēkam... (Pētoši vēro Armandu.) Tomēr tauta šiem pierādījumiem vienalga netic un tikai pasmīn... Vai tā nav dīvaina sagadīšanās, ka villa jūsu būdiņas vietā uzrodas tieši tad, kad jūsu nav mājās?

Armands. Tā nav dīvaina sagadīšanās, tā ir loģiska, zemiski izplānota provokācija.

Laimdota. Šī provokācija gan vairāk izskatās pēc īpaši rafinēti un prasmīgi pasniegta kukuļa.

Armands. Tāds jau arī nepārprotami ir bijis šīs provokācijas mērķis. Sapratuši, ka ar mani vienoties nav iespējams, kontrabandas tīkla vadoņi bija spiesti ķerties pie tik neordināra un fantastiska šantāžas veida.

Laimdota. Vai viņi mēģināja ar jums vienoties?

Armands. Jā, īsi pirms šī notikuma.

Laimdota. Vai jūs kādam par to ziņojāt?

Armands. Nē.

Laimdota. Kāpēc?

Armands. Es nezinu, kuram no priekšniecības varu uzticēties, tāpēc biju nolēmis pats vispirms savākt pietiekamu daudzumu nepieciešamo pierādījumu un tikai tad tos visus nodot attiecīgo iestāžu rīcībā – gribēju radīt situāciju, kad vainīgajiem no soda vairs nebūtu pilnīgi nekādu iespēju izvairīties, lai kādas un cik augstas amatpersonas mēģinātu viņus piesegt.

Laimdota. Tātad nu jūsu plāns ir izgāzies?

Armands. Jā, tagad man nenoliedzami nāksies kaut ko savā taktikā mainīt.

Laimdota. Mainīt? Tad tagad jums varbūt nāksies informēt priekšniecību arī par piedāvājumiem, kurus saņēmat no kontrabandistu tīkla vadītājiem?

Armands. Acīmredzot.

Laimdota. Vai jums ir arī kādi pierādījumi tam, ka šādi priekšlikumi patiešām ir tikuši izteikti?

Armands. Protams.

Laimdota. Vai es varu ar šiem pierādījumiem iepazīties? Bez jūsu atļaujas es to veidu un saturu neizpauđīšu, bet man, rakstot par jums, ir svarīgi pašai būt pilnīgi pārliecinātai, ka esat tieši tāds, par kādu uzdodaties. Ja tiešām esat godīgs un šīs villas uzrašanās jūsu vecās būdiņas vietā ir provokācija, tad jums būs nepieciešams arī sabiedrības atbalsts. Jūs taču zināt, ka skandalozākās lietas Latvijā ir uzpeldējušas tikai pateicoties žurnālistu pūlēm – tiesībsargājošo orgānu pārstāvji ar dažādu juridiska rakstura aizbildinājumu palīdzību nereti mēdz darīt visu, lai šādas lietas notušet. Un lietiskie pierādījumi, kā jums pašam tas labi zināms, mēdz neizprotami nozust pat no visdrošākajiem seifiem, turklāt nereti pat policistu deguna galā. Tā var būt arī jūsu gadījumā – nodosiet savus pierādījumus, kur pēc likuma pienākas, bet tur tie – nejauši pazudīs. Ko jūs pēc tam darīsiet? Ja arī pie pazušanas vainīgie ar žurnālistu palīdzību vēlāk tomēr tiks atrasti – kas jums no tā? Ļaunākajā gadījumā tie tiks padzīti no darba un pēc tam atradīs sev kādu citu – vēl izdevīgāku un daudz labāk apmaksātu. Bet muiņā tad jau būs par vienu godīgu muiņnieku mazāk...

Armands. Labi – es parādīšu jums pierādījumus. (Sauc.) Mārīte!

Mārīte (ienāk). Jā, kapteiņa kungs?

Armands. Atnesiet, lūdzu, to ierakstu, ko jūs fiksējāt manas sarunas laikā ar Profesoru.

Mārīte. Tūlīt, kapteiņa kungs. (Prom.)

Armands. Jūs pārāk slikti izsakāties par mūsu tiesībsargājošajām instancēm. Tur strādā arī daudz labu un godīgu cilvēku.

Laimdota. Vai nedrīkst izteikt kritiku par neapmierinoši strādājošu organizāciju tikai tāpēc, ka tur ir arī labi darbinieki?

Armands. Tur vairums ir labu darbinieku.

Laimdota. Kāpēc tad jūs pats nezināt, kam varat uzticēties? Manuprāt, ir organizācijas, kurās nedrīkst strādāt neviens slikti strādājošs darbinieks. Vai jūs nedomājat, ka tā saucamajās varas struktūrās ir jābūt sistēmai, kas nepieļautu neviena negodīga cilvēka iekļūšanu tajās?

Armands. Tāda sistēma ir. Un ir arī zināmi panākumi. Bet simtprocentīgi tas nav izdarāms.

Laimdota. Varbūt. Bet, kamēr tas netiks nodrošināts simtprocentīgi, jums nebūs pamata prasīt, lai cilvēki, kas paši ir sastapušies ar korupciju, jūsu godīgumam ticētu. Un mēs rakstīsim par to, lai nepieļautu, ka jūs guļat mierīgi tikai tāpēc vien, ka jūsu vidū ir arī godīgi darbinieki. Tas sabiedrībai ir par maz. Tas nav tās interesēs. Pietiek ar vienu neglītu kārpu, lai seja vairs neizskatītos skaista. Un kāpēc lai žurnālisti tad tomēr mēģinātu sabiedrībai iestāstīt, ka šī seja tomēr ir skaista? Tad jau sabiedrība pārstās ticēt arī mums. Mēs atšķirībā no dažām valsts struktūrām turam augstu savu godu. Tieši godu, nevis ārēju mundiera tīrību.

Mārīte (ienāk). Lūdzu, kapteiņa kungs. Uzlikt?

Armands. Jā – esiet tik laipna – uzlieciet.

MĀRĪTE UZLIEK IERAKSTU, TAS NESKAN.

Mārīte. Neskan...

Armands. Varbūt ar aparatūru kaut kas?

Laimdota. Dodiet, es uzlikšu uz savējās. (Pastiepj roku. Sekretāre izņem kaseti no magnetofona un atdod to viņai.) Skaņa gan nebūs tik tīra, tomēr saprast varēs. (Izņem no sava diktofona intervijas kaseti, uzliek Sekretāres doto. Visi gaida.) Vienalga neskan. Bet to, ka mana aparatūra ir kārtībā, es galvoju. (Izņem kaseti, uzliek intervijas ierakstu, dzirdamas viņas un Armanda iepriekšējās sarunas fragments.) Mūsu intervijas ieraksts skan.

Armands. Tad jūs nebūsi ierakstījusi...

Mārīte. Es visu izdarīju pēc instrukcijas, kapteiņa kungs... (Sāk šņukstēt.)

Armands. Labi. Ejiet.

Mārīte. Piedodiet, kapteiņa kungs. (Prom.)

Laimdota. Vai jums ir arī vēl kādi citi pierādījumi, kapteiņa kungs?

Armands. Nē. Citu nav.

Laimdota. Vai jūsu sekretāres liecība par to, ka šāda saruna ir bijusi, būs pietiekams arguments tiesai?

Armands. Nez vai.

Laimdota. Ko domājat darīt?

Armands. Nezinu. Tad jau laikam nāksies iesniegt atlūgumu...

Laimdota. Un bez rūpēm dzīvot trīsstāvu villā? Vai varbūt to pārdosiet?

Armands. Es tajā nedzīvošu. Un arī nepārdošu to. Es likšu to nojaukt.

Laimdota. Tas nebūs lēts prieks, kapteiņa kungs. Ar muitnieka algu nepietiks. Un kur jūs domājat pēc tam dzīvot?

Armands. Es nezinu. Piedodiet. Bet mūsu saruna laikam ir beigusies.

Laimdota. Tad paldies par to. Lai jums veicas.

Armands. Jums arī.

2. aina

ISTABA KLĀVA UN LAIMDOTAS DZĪVOKLĪ. KLĀVS SATRAUKTS SKRAIDA PA TO, TAD APSĒŽAS, SKATĀS VISAPKĀRT, PIELEC KĀJĀS PIESTEIDZAS PIE BĀRIŅA, IZŅEM NO TĀ KONJAKA PUDELI UN GLĀZI, IELEJ SEV, IEDZER, APSĒŽAS, TAD ATKAL PIELEC KĀJĀS UN SATRAUKTS SKRAIDA PA ISTABU. IZDZIRDĒJIS DURVJU SLĒGŠANAS TROKSNI, ATKAL APSĒŽAS. IENĀK LAIMDOTA.

Klāvs. Beidzot! (Pielec kājās, apskauj un skūpstā Laimdotu.) Ja tu zinātu, kā es tevi gaidīju!

Laimdota. Vairāk nekā parasti?

Klāvs. Daudz vairāk!

Laimdota. Kāpēc tā?

Klāvs. Mūsu sapnis ir piepildījies! Jau rīt sāksies mūsu villas celtniecība! Es dabūju naudu! Fantastisku naudu!

Laimdota. Par ko?

Klāvs. Kā – par ko? Par savu darbu! Es jau teicu, ka tas bija neiedomājami sarežģīts projekts! Neticu, ka kāds cits to būtu dabūjis gatavu! Iedzersim uz to?

Laimdota. Iedzersim.

KLĀVS PIESTEIDZAS PIE BĀRIŅA, IZŅEM NO TĀ KONJAKA PUDELI UN DIVAS GLĀZES, SALEJ ABIEM.

Laimdota (paņemdama glāzi). Kas tad tas bija par projektu? Palielies!

Klāvs. Labprāt... Labprāt... Bet šis projekts diemžēl ir konfidenciāls...

Laimdota. Saistīts ar valsts drošību?

Klāvs. Apmēram.

Laimdota. Tad nestāsti. (Paceļ glāzi.) Uz taviem panākumiem. (Saskandina ar Klāvu.)

Klāvs. Paldies. (Sadzer ar Laimdotu.)

Laimdota. Un kad tad mēs varēsim ievākties jaunajā villā?

Klāvs. Drīz. Pavisam drīz! (Atkal pacilāti satraukts sāk staigāt pa istabu.)

Laimdota (pēkšņi pievērs uzmanību viņa kurpēm, tad paskatās uz savējām, tad atkal un Klāva kurpēm, pēc tam atkal uz savējām, brīdi ar augošām aizdomām vēro Klāvu). Jau rīt?

Klāvs(apstājas). Ko – rīt?

Laimdota. Vai jau rīt mēs varēsim ievākties mūsu villā?

Klāvs. Ko tu! Jocīgā! Pēc pus gada, ne ātrāk!

Laimdota. Bet, ja nu es tev uzstādītu noteikumu: vai nu tu jau rītvakar ievēd mani jaunajā villā, vai arī es tevi pametu? Vai tu spētu to dabūt gatavu?

Klāvs. Zini... es... varbūt varētu arī... Tikai tas maksātu nesalīdzināmi dārgāk... Kāpēc tu tā skaties?

Laimdota. Vai šonakt savā pasākumā tu biji ar šīm kurpēm?

Klāvs. Jā. Esmu tik laimīgs, ka neiedomājos pat pārvilkt čības!

Laimdota. Un tagad paskaties uz manām kurpēm – vai tev neliekas, ka tās ir notriektas ar tādiem pat māliem kā tavējās?

Klāvs. Jā... līdzīgi... Bet māli jau visi principā ir līdzīgi...

Laimdota. Nu – Šerloks Holmss gan tam nepiekrītu. Vai tavš īpaši sarežģītais projekts bija kādas būdiņas nojaukšana un trīsstāvu villas ar diviem baseiniem un džakūzi uzcelšanu tās vietā vienas nakts laikā? Tikai nemelo! Es esmu ar mieru gaidīt nez cik ilgi uz mūsu villu, bet, ja tu tagad mēģināsi melot, tad gan es tevi pametišu.

Klāvs. Bet saproti, ka es esmu zvērējis nevienam par to neteikt!

Laimdota. Tad nesaki. Es saprotu tāpat. Kas tie bija par cilvēkiem, kas tev maksāja? Vai starp tiem nebija arī kāds, kuru sauc par Profesoru?

Klāvs. Nu... mans šefs ir filoloģijas profesors... Daži viņu tā arī uzrunā – vienkārši par profesoru...

Laimdota. Un viņš tev arī maksāja par šo projektu?

Klāvs. Nē, pasūtītājs bija kaut kāds Adamaitis... Nezinu, kas viņš tāds ir... Tikai, lūdzu, nesaki to nevienam! Līgumā ir paredzēts, ja es kādam izplāpājos, tad man visa nauda ir jāatdod trīskāršā apmērā! Vai saproti, ko tas mums nozīmēs?

Laimdota. Saprotu. Nodokļus no tās naudas tu arī, protams, esi kārtīgi nomaksājis? Vai varbūt to izdarīja tavs Profesors?

Klāvs. Es nezinu. Es ceru. Mēs par tādām lietām nekad nerunājam!

Laimdota. Nu tad jau skaidrs, ka ar nodokļiem viss ir kārtībā...

Klāvs. Laimdota! Tikai atceries! Nevienam ne vārda! Līdz pat savai nāves stundai! Mani īpaši pabrīdināja, lai nesaku tev!

Laimdota. Kāpēc tā?

Klāvs. Tāpēc, ka tu esi žurnāliste. Nevienam jau nepatīk, ka žurnālisti jaucas viņu darīšanās.

Laimdota. Tev arī?

Klāvs. Protams. Lai gan man viena žurnāliste ir izņēmums... (Grib viņu noskūpstīt.)

Laimdota (izvairās). Pagaidi! Žurnālistus parasti necieš tur, kur grib darīt netīras lietas.

Klāvs. Nu nebija tur nekādu netīru lietu! Tici man! Tas Adamaitis vienkārši gribēja pasniegt pārsteiguma dāvanu savam draugam! Kas tad tā par netīru lietu, ja tu kādam slepus nožēlojamas būdiņas vietā uzcel elegantu trīsstāvu villu ar diviem baseiniem un džakūzi!

Laimdota. Protams. Un vai tur bija vēl kāds?

Klāvs. Protams! Daudzi! Vai vari iedomāties, cik cilvēku nepieciešams, lai sešās stundās uzbūvētu un labiekārtotu trīsstāvu villu?

Laimdota. Nu jā – strādnieki – protams... Bet vai Profesoram un tam tur – labdarim Adamaitim – bija vēl kādi draugi?

Klāvs. Jā, bija vēl tāds... Nezinu, kā viņu sauca... Citi jokodamies dēvēja viņu par Killeru...

Laimdota. Tātad Profesors, Adamaitis un Killers?

Klāvs. Laimdota! Tu uz kuriem?!

Laimdota. Gaidi – drīz būšu!

Klāvs (k dziedz pakaļ). Laimdota!...

3. aina

ARMANDA KABINETS. ARMANDS SĒŽ PIE SAVA RAKSTĀMGALDA UN RAKSTA ATLŪGUMU. IENĀK MĀRĪTE.

Mārīte. Es atvainojos, kapteiņa kungs, – pie jums...

Armands. Lai mazliet uzgaida.

Mārīte. Ko jūs tur darāt, kapteiņa kungs?

Armands. To, ko mans pienākums liek, – rakstu atlūgumu.

Mārīte. Bet kāpēc?

Armands. Tāpēc, ka cilvēks ar aptraipītu reputāciju muižā palikt vairs nedrīkst.

Mārīte. Bet jūs taču pats labi zināt, ka ne pie kā neesat vainīgs!

Armands. Ko tas līdz, ja es nespēju to pierādīt? Un pat, ja kādreiz pierādīšu, – aizdomas vienalga paliks. Tas graus tautas uzticību valsts varai, tāpēc mans pienākums jebkurā gadījumā ir aiziet.

Mārīte. Nu... Latvijā gan nav pieņemts tā rīkoties...

Armands. Es rīkojos tā, kā liek mana patriota sirdsapziņa. Tāpēc ejiet tagad un lūdziet to apmeklētāju uzgaidīt. Jau pēc piecām minūtēm es būšu gatavs viņu pieņemt.

Mārīte. Baidos, ka šim apmeklētājam pat piecas minūtes likt gaidīt gan nebūtu visai glīti...

Armands. Kas tad viņš tāds ir?

Mārīte. Jūs vēlas redzēt ministrs, kapteiņa kungs?

Armands. Ak tā?... Nu labi – lai ienāk... Varēšu atlūgumu iesniegt viņam personiski.

Mārīte. Jā, kapteiņa kungs. (Prom.)

IENĀK MINISTRS AR PAVADOŅIEM UN MĀRĪTI. ARMANDS PIETRŪKSTAS KĀJĀS.

Armands. Atļausiet ziņot, ministra kungs...

Ministrs. Brīvi! Iztiksim bez formalitātēm, kapteiņa kungs.

Armands. Kā pavēlat, ministra kungs.

Ministrs (smejas). Nu, kapteiņa kungs, – vareni gan tie blēži iznesa jūs cauri!

Armands. Ministra kungs, bet tā patiešām bija provokācija... Diemžēl lietisko pierādījumu man nav... Tāpēc savu taisnību pierādīt es nespēju... Te ir atlūgums...

Ministrs. Vai tiešām jūs domājat, ka es pieņemu atlūgumu no mana visgodīgākā muitnieka? Nē, kapteiņa kungs, – jūs drīkstat cerēt tikai uz paaugstinājumu! Tikai uz paaugstinājumu! Nemaz nedomājiet, ka varēsiet tagad turpmāko dzīvi laisquoties savā jaunajā villā!

Armands. Bet es nemaz nedomāju tajā villā dzīvot! Man Rēzeknē ir sievasmāte – viņa tur atvēlēs mums vienu istabiņu bēniņos...

Ministrs. Kāpēc jūs gribat apgrūtināt savu sievasmāti, kapteiņa kungs, ja jums pašam ir pietiekami liela apdzīvojamā platība, lai varētu tajā brīvi iekārtoties gan pats ar visu ģimeni, gan vajadzības gadījumā pat aizturētos kontrabandistus izmitināt! (Smejas.)

Armands. Bet ministra kungs! Kādus kontrabandistus? Cilvēks ar tik aptraipītu reputāciju kā man nedrīkst pat domāt par strādāšanu muitā!

Ministrs. Piedodiet, kapteiņa kungs, bet jūsu reputācija ir tik nevainojama, ka ar to konkurēt spētu varbūt vienīgi pats Jēzus Kristus.

Armands. Kā jūs to domājat, ministra kungs?

Ministrs. Mēs visus jūsu provokatorus noķērām, kapteiņa kungs, un ar neapgāzamiem pierādījumiem tā piespiedām pie sienas, ka viņiem cits nekas neatlika kā atzīties – gan par to, ka jūs te esat tādu kārtību iedibinājis, ka padotie baidās pat svešu santīmu no zemes pacelt, gan par to, ka ar jums pašu ne par kādu naudu neko nav iespējams sarunāt, gan par to, kā tapa šī villa jūsu būdeles vietā. Vai tad jūs šodienas presi vēl neesat lasījis, kapteiņa kungs?

Armands. Nē...

Ministrs. Tā iet, kad neseko masu informācijas līdzekļiem.

Armands. Neatliek laika, ministra kungs...

Ministrs (izvelk no kabatas avīzi). Bet šo rakstiņu gan izlasiet, kapteiņa kungs. Domāju, ka jums tas patiks. Mēs meitenei atļāvām uzrakstīt arī to, ko citam nebūtu ļāvuši, – bet neko nevar darīt, – bez viņas mēs tiešām būtu palikuši bez mūsu labākā muitnieka. Lai tad arī viņai kas tiek!

Armands. Kādai meitenei?

Ministrs. Nu žurnālistei – viņa ar jums arī esot runājusi.

Armands. Tā?... Un ko tad viņa tādu izdarīja?

Ministrs. Viņa mūs izveda uz visu trijotni – aizturējām gan Profesoru, gan Adamaiti, gan Killeru!

Armands. Visus trīs? Un viņus tagad tiesās?

Ministrs (nopūšas). Par to gan jāšaubās... Nav jau īsti par ko... Pats saprotat...

Armands. Nu kaut vai par kukuļdošanas mēģinājumu!

Ministrs. Jā, bet pats zināt, ka tas vēl ir jāpierāda... Un tas var neizdoties... Advokāti mums ir lieliski... Kas gan, protams, neattiecas uz gadījumiem, kad Latvijas valstij ir darīšanas ar starptautiskajām tiesām... Bet šo lietu skatīs tepat... Un

visi aizdomās turamie apgalvo, ka tas neesot vis bijis kontrabandistu kukulis, bet gan godīgu vietējo uzņēmēju pateicība neuzpērkamam muitniekam par ieguldījumu kontrabandas apkaršanā, kurā visi godīgie uzņēmēji, pats par sevi saprotams, ir ieinteresēti. Paši vēlējušies palikt nezināmi. Tāpēc arī esot to darījuši slepus. Diemžēl viņu rīcība tikusi nepareizi iztulkota. Ej nu pierādi pretējo, vēl jo vairāk tāpēc, ka arī jūsu padotie vienā mutē apgalvo, ka vieglāk būtu uzpirkt Romas pāvestu nekā jūs. Tā, protams, ir zaimošana, tomēr, jāatzīst – ļoti glaimojoša valsts amatpersonai. Līdz ar to, būtu jābūt stulbam, lai mēģinātu jūs piekukuļot.

Armands. Bet viņi taču patiešām ir stulbi!

Ministrs. Nu to pierādīt būs vēl grūtāk, jo vienam no viņiem ir zinātnisks grāds, turklāt izplānot un dabūt gatavu tik fantastisku korupcijas mēģinājumu – baidos, ka pat neviena starptautiskā tiesa neatzītu tā īstenotājus par nepilnvērtīgu smadzeņu īpašniekiem. Tāpēc rēķinieties ar to, ka drīzumā jūsu draugi atkal būs uz brīvām kājām un turpinās pārbaudīt jūsu modrību! Mēs jums tā kā gribējām arī kādu naudas prēmiju šajā sakarībā piešķirt, bet pats zināt, kā ministrijai ar tiem līdzekļiem ir, tāpēc vienojāties, ka trīsstāvu villa ar diviem baseiniem un džakūzi ir pietiekama prēmija par jūsu godīgumu un neuzpērkamību!

Armands. Tad jūs gribat teikt, ka man tajā tomēr nāksies dzīvot?

Ministrs. Bet ko jūs domājat? Ka ministrijai ir līdzekļi, lai to nojauktu un atjaunotu jūsu veco būdiņu? Un jums taču arī tādu līdzekļu nav! Jums kaut kur tepat tuvumā vien ir jādzīvo, lai jūs spētu pilnvērtīgi pildīt savus dienesta pienākumus. Tāpēc beidziet klīrēties un mēģiniet pierast pie jaunajām telpām!

Armands. Bet kā tas izskatīsies, ka muitnieks ar savu mazo aldziņu dzīvos trīsstāvu villā ar diviem baseiniem un džakūzi!

Ministrs. Un kā tad tas izskatīsies? Sabiedrība taču pie tā jau sen ir pieradusi. Cilvēki drīzāk brīnās, ja kāds no muitniekiem dzīvo pussabrukušā būdiņā.

Armands. Bet tie ir negodīgi muitnieki, kas dzīvo trīsstāvu villās!

Ministrs. Nu tad beidzot mums būs arī viens godīgs muitnieks, kurš tā dzīvo! Padomājiet pats – vai tad tas nebūtu taisnīgi? Un es ticu, ka drīz visi godīgie muitnieki tā dzīvos! Tāpēc neuztraucieties un rādiet citiem godīgajiem muitniekiem atdarināšanas cienīgu piemēru! Uzskatiet to par pavēli, kapteiņa kungs!

Armands. Klausos, ministra kungs! Gods kalpot Latvijai!

Ministrs. Brīvi! Tikai sekretāri gan jums nāksies meklēt citu. (Pavadoņiem.)
Apcietiniet viņu!

PAVADOŅI UZLIEK MĀRĪTEI ROKU DZELŽUS UN AIZVED.

Armands. Kāpēc tā, ministra kungs?

Ministrs. Vai jūs nepārsteidza, ka jūsu tikšanās ar Profesoru audio ieraksts nav izdevies?

Armands. Es domāju, ka tā ir tehnikas vaina...

Ministrs. Nu, nu... kā tas gadījums ar zibens saspertajām video iekārtām jums kaimiņos – vai ne? (Smejas.) Izrādījās, ka jūsu sekretāre patiesībā ir te iefiltrējusies kontrabandistu informatore.

Armands. Ak Dievs!... Un es to pat nenojautu...

Ministrs. Par to nav jābrīnās, kapteiņa kungs. Jo, sīkāk papētot, mēs noskaidrojām vēl interesantākas lietas. Izrādījās, ka jūsu Mārīte patiesībā nemaz nav nekāda Mārīte, bet gan Taņa – viena no labākajām kādas mūsu kaimiņvalsts specdienesta aģentēm. Mūsu valsts graušanas nolūkos viņa nodarbojās ne tikai ar kontrabandistu atbalstīšanu, bet vadīja arī centru, kas organizē pret mūsu izglītības reformu vērstos pasākumus.

Armands. Kā?... Bet viņa taču runā latviski bez mazākā akcenta...

Ministrs. Nu ne jau visiem krievvalodīgajiem ir problēmas ar svešvalodu apgūšanu, kapteiņa kungs.

Armands. Tad redz, kā... Un es vēl ļāvu viņai sevi mierināt...

Ministrs. Gan jau atradīsiet sev citu mierinātāju, kapteiņa kungs. Vēlu veiksmi! (Sniedz viņam roku.)

Armands. Paldies, ministra kungs.

Ministrs. Jums paldies. (Prom.)

Laimdota (ienāk). Vai drīkst?

Armands. Jūs?

Laimdota. Kā redzat. Sekretāres jums vairs nav. Tāpēc nākas pieteikties pašai...

Armands. Jā... Lūdzu, sēdieties.

Laimdota. Paldies.

Armands. Man jums jāsaka paldies.

Laimdota. Nav vērts. Palīdzēt tiesībsargājošajām struktūrām – tas ir katra pilsoņa pienākums un žurnālista – vēl jo vairāk. Žēl tikai ka šīs struktūras ne vienmēr par to priecājas un saka paldies.

Armands. Es priecājos. Bet kā jums tas izdevās?

Laimdota. Nejaušības pēc. Izrādījās, ka mans draugs bija visu šo celtniecības darbu vadītājs. No viņa tad arī man izdevās iegūt nepieciešamo informāciju.

Armands. Tie, kad iznāks brīvībā, viņam to nepiedos.

Laimdota. Protams. Bet Klāvs apzinās, ka tas bija viņa pilsoņa pienākums. Taču gan viss būs labi – viņš ir iekļauts liecinieku aizsardzības programmā un šobrīd atrodas klīnikā, kur viņam veic plastisko operāciju. Ir jau vienošanās ar Ugandas valdību, ka tā viņam dos patvērumu.

Armands. Bet tur taču galvenokārt dzīvo nēģeri.

Laimdota. Nu ja – tāpēc arī viņam ir nepieciešama plastiskā operācija – Klāvam tiks pārstādīta kāda autokatastrofā bojā gājuša melnā jaunekļa āda.

Armands. Tad jūs tagad brauksiet viņam līdz uz Ugandu?

Laimdota. Nē. Viņš saprot, ka no Latvijas jau tāpat pārāk daudzi izbrauc. Tā mēs varam palikt vispār bez iedzīvotājiem. Valsts intereses tomēr jāstāda augstāk par personiskajām. Viņam nav citas izejas. Bet man ir jāpaliek. Un, taisnību sakot, man ir vēl kāds iemesls, lai paliktu.

Armands. Kāds?

LAIMDOTA PIECEĻAS UN NOSKŪPSTA VIŅU.

Armands. Šis?...

Laimdota. Jā – šis...

Armands. Tad man nāksies pieņemt jūs par sekretāri.

Laimdota. Es pieņemu šo piedāvājumu.

Armands. Nopietni?

Laimdota. Un kāpēc ne?

Armands. Bet žurnālistika?

Laimdota. Mana zvaigžņu stunda žurnālistikā jau ir bijusi. Laiks pamainīt nodarbošanos. Vai tu netici, ka es varētu būt lieliska sekretāre?

Armands. Ticu.

ABI SKŪPSTĀS, IENĀK MUDĪTE.

Mudīte. Ai!... Nekas, nekas – turpiniet vien – es pagaidīšu ārā!

Laimdota. Ko jūs – jūs taču esat viņa sieva!

Armands. Iepazīstieties, Mudīt, – tā ir mana jaunā sekretāre!

Mudīte. Cik jauki! Bet es zinu, ka tas nevar būt. Šī ir tā žurnāliste, kas mūs izglāba.

Laimdota. Es tikai pildīju savu žurnālistes un Latvijas pilsones pienākumu. Bet tagad es patiešām būšu jūsu vīra sekretāre.

Mudīte. Tad es ceru, ka apmetīsieties dzīvot pie mums?

Laimdota. Jūs nebūsiet greizsirdīga? Jo es... taisnību sakot, es mīlu jūsu vīru!

Mudīte. Vēl jo vairāk tāpēc. (Noskūpsta Laimdotu.)

Armands. Vai man tagad atstāt jūs divatā?

Sievietes. Nekādā gadījumā! (Abas skūpsta Armandu.)

BEIGAS